

Besluit 40/23

Voorgestelde behandeling
PS-vergadering : 27 oktober 2023

Onderwerp
Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 26 mei 2023

Datum
27 oktober 2023
Documentnummer
5353617

Provinciale Staten van Noord-Brabant;

Gelezen het voorstel van de griffier van 17 oktober 2023, nr. 40/23 A;

Gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

Besluiten:

Vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 26 mei 2023.

's-Hertogenbosch, 27 oktober 2023

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de griffier

mr. I.R. Adema

mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 40/23 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 26 mei 2023

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Actualiteiten	8
motie M30-2023 PVV Noord-Brabant en 50PLUS over Behoud buslijn 319 voor Steensel	8
motie M31a-2023 Lokaal Brabant, 50PLUS, Volt en D66, CDA, SP en PVV en Forum voor Democratie over Verdediging van Carnaval	14
Benoeming en beëdiging burgerleden Provinciale Staten	19
Beperkte bespreekstukken	21
13/23 Exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant, 2e herziening	21
23/23 Kadernota 2024 en Ontwerpbegroting 2024 van Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies	23
Stemming	27
13/23 het exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant 2e herziening	27
23/23 Kadernota 2024 en Ontwerpbegroting 2024 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies	28
28/23 Benoemen Voorzitters Themabijeenkomsten en Rondvraagmoment	28
30/23 Benoemen leden en plaatsvervangende leden Commissie Sturen en Verantwoorden	28
25/23 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 26 mei 2023	29
Sluiting	29

Index gesproken personen

Bos, F.M.J., 20
Brouwers, J.F.X.M, 11, 18, 22, 24
Buiks, R.P.A.F, 17
Damen, M.M., 20
Deckers , E.H, 10
Egger-van Oppen, H., 20
Frenken, J.P, 9, 16
Gremmen, R.J, 16
Griffier, 7, 20
Hamerslag, N.I, 11, 21, 22
Hattem, A.W.J.A. van, 17, 21, 23, 24, 25, 27
Heckatorn, J.H., 20
Heijmans, N.G.L, 17
Hulten, S.M. van, 17
Jansen, D.S.C., 20
Knoester, N.A., 20
Koevoets, H.J.P.E, 15, 16
Kooke, P., 20
Langenberg, K.M.M. van de, 17
Langman, T, 8, 13, 14
Liebregts, H., 20
Linden, J.J. van der, 17
Minkels, J.D, 11, 18
Nuland, J.S. van, 9
Oudenhoven, M.P.M, 11
Putman, N.H.M, 18
Raak, O.E.A. van, 10, 13, 14
Rennes, H.A.G, 22, 23
Rutjens, W.H.A, 11, 17
Schipper, A, 12, 18
Smeulders, S.J.A.H., 12, 13, 16, 24, 25, 26, 27
Stoot, F, 10
Ven, A.J.M. van de, 10, 21
Vlasveld, A.I., 20
Vlist, L., 20
Voorzitter, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
Vossen, I.E.F.M, 11, 18
Zelst, H. van, 20

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D.	PvdA	Reusel
Boon, M.C.H	PVV	Bergen Op Zoom
Broek, D.C.H. van den	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son En Breugel
Buiks, R.P.A.F	CDA	Etten-Leur
Damen, C.A.M	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H	PvdA	Vught
Dirken, A.M.W	VVD	Hoeven
Dommelen, J.C.F.M. van	BBB	Reusel
Frenken, J.P	BBB	Son En Breugel
Gremmen, R.J	VVD	Oss
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hamerslag, N.I	Partij voor de Dieren	's-Hertogenbosch
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J	BBB	Lage Zwaluwe
Hazendonk, L.S. van	GroenLinks	Eindhoven
Heijmans, N.G.L	SP	's-Hertogenbosch
Hordijk, K.J.M	PvdA	Tilburg
Horst, J.B. van der	SP	Oisterwijk
Hulten, S.M. van	PvdA	Eindhoven
Kammen, P. van der	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E	Lokaal Brabant	Etten-Leur
Koopman, F.W.M	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H	BBB	Roosendaal
Langenberg, K.M.M. van de	D66	Boxtel
Langman, T	PVV	Eindhoven
Lauwen, W.P.J.C	BBB	Rucphen
Leeger, E.M	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A.	VVD	Dongen
Linden, J.J. van der	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W	GroenLinks	S-Hertogenbosch
Meylink, T.N.A	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. van	D66	S-Hertogenbosch
Minkels, J.D	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. van	BBB	Oirschot
Nuijten, K	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. van	VVD	Oisterwijk
Oudenhoven, M.P.M	Lokaal Brabant	Vierlingsbeek
Philippart, M.J.A	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. van der	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Raak, O.E.A. van	SP	Tilburg
Rijvers, A.J.M	BBB	Ulicoten

Roelofs, M.A	VVD	Cuijk
Ronnes, H.A.G	CDA	Boxmeer
Rutjen, W.H.A	JA21	S-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M	D66	Vught
Schipper, A	ChristenUnie-SGP	Best
Stoot, F	D66	Zevenbergschenhoek
Tolsma, S.A.H	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. van de	CDA	Beek En Donk
Vossen, I.E.F.M	Volt	Rosmalen
Wildenberg, C.H.A. van den	BBB	S-Hertogenbosch
Zwart, P.S	VVD	Molenschot

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 26 mei 2023

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Insprekers

III. Actualiteiten

motie M30-2023 PVV Noord-Brabant en 50PLUS over Behoud buslijn 319 voor Steensel

motie M31a-2023 Lokaal Brabant, 50PLUS, Volt en D66, CDA, SP en PVV en Forum voor Democratie over Verdediging van Carnaval

IV. Benoeming en beëdiging burgerleden Provinciale Staten

V. Beperkte besprekingsstukken

13/23 Exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant, 2e herziening

23/23 Kadernota 2024 en Ontwerpbegroting 2024 van Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

VI. Hamerstukken

28/23 Benoeming voorzitters themabijeenkomsten en rondvraagmoment

Provinciale Staten Noord-Brabant 2023-2027

30/23 Benoeming leden en plaatsvervangend leden Commissie sturen en verantwoorden Provinciale Staten Noord-Brabant 2023-2027

25/23 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 26 mei 2023 (periode 26 januari 2023 tot en met 5 april 2023)

VII. Stemming

13/23 Exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant, 2e herziening

23/23 Kadernota 2024 en Ontwerpbegroting 2024 van Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

28/23 Benoeming voorzitters Themabijeenkomsten en rondvraagmoment Provinciale Staten Noord-Brabant 2023-2027

30/23 Benoeming leden en plaatsvervangend leden Commissie sturen en verantwoorden Provinciale Staten Noord-Brabant 2023-2027

25/23 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 3 maart 2023 (periode 26 januari 2023 tot en met 5 april 2023)

VIII. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 26 mei 2023

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.

mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:

Berkvens, Boon, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Dirken, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Gruijthuijsen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van de Horst, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Oudenhoven, Philippart, Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelof, Ronnes, Rutjens, Schellekens, Schipper, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Afwezig: Lauwen, Bijl.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 09.30 uur.

De **voorzitter**: Ik open de vergadering en ik vraag u allen te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb één bericht van verhindering van mevrouw Bijl. Voor de goede orde merk ik op dat heer Knoester, burgerlid, later zal arriveren.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik heet u allemaal van harte welkom. In het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die de vergadering digitaal volgen. Vandaag zijn de leden van de Katholieke Bond van Ouderen uit het Brabantse Zeeland, plus een drietal betrokken inwoners van onze provincie, onze gasten. Dus een extra welkom voor u hier in deze zaal. Statenlid Irma Koopman geeft hen in de loop van de dag uitleg over het werk als statenlid.

U hoort dat ik een klein beetje verkouden ben en dat is ook de reden dat ik zo meteen mensen die geïnstalleerd gaan worden als burgerlid, niet een hand zal geven maar wel de bloemen. Want volgens mij is het al wel weer aardig over. Maar goed als we iets van de afgelopen periode hebben geleerd is dat. Dus dan weten jullie even wat de context is en ik klink erger dan het voelt, kan ik jullie vertellen.

Ik stel de agenda aan de orde. Er is een viertal actuele moties ingediend. Zoals gebruikelijk is voorafgaand aan deze Statenvergadering een agendavergadering geweest. De vier moties die zijn ingediend, dat is een motie over behoudt buslijn 319 voor Steensel door de PVV en 50PLUS.

JA21 heeft een tweetal moties ingediend over de Spreidingswet en over windmolens. En een heel aantal partijen Lokaal Brabant, 50PLUS, CDA, SP, PVV, D66 en Volt hebben een motie ingediend over carnaval en data. Deze vier moties zijn besproken en de agendacommissie adviseert u een tweetal moties te behandelen, de buslijn voor Steensel en de motie rondom carnaval. Kunt u daarmee akkoord gaan? En de andere dus niet in behandeling te nemen. Ja. Dan zijn deze twee moties een onderdeel van de bespreking. En voor de goede orde merk ik nog eventjes op dat de agendavergadering van afgelopen maandag heeft

besloten om de bespreking van het Statenvoorstel 5/23, jaarstukken 2022 en het Statenvoorstel Bestuursrapportage 2023 door te schuiven naar 16 juni. En u ontving in dat kader ook een gewijzigde agenda van ons.

We hebben met elkaar afgesproken, ook in het Presidium, dat er terughoudend wordt geïnterrupteerd. Nou zal deze boodschap vandaag wel meevallen, maar dat wil zeggen dat er maximaal vier keer geïnterrupteerd mag worden met twee vervolgvragen in de eerste termijn van uw Staten.

Ik attendeer u er ook op dat we natuurlijk meerdere maidenspeeches, vandaag dacht ik één, hebben. Ik zal u daaraan herinneren op het moment dat het zover was. De komende tijd zullen we vaker maidenspeeches hebben. Dat is logisch met de nieuwe Staten. En dan is het de bedoeling dat mensen, als ze hier voor het eerst op deze plek staan, dat ze niet geïnterrupteerd worden. En wij zullen ook na afloop zorgen voor een passend presentje.

Dat alles gezegd hebbende, is bij deze de agenda vastgesteld. Alle moties en amendementen, mocht dat toch aan de orde zijn tijdens deze vergadering, die zullen door de griffier op iBabs worden geplaatst onder Statendag 26 mei 2023 onder agendapunt 10, Ingediende moties en amendementen. Dat gezegd hebbende, gaan we naar de twee moties waar ik het met u net dan over had. We gaan beginnen met de motie Behoud buslijn 319 voor Steensel. En ik geef de heer Langman als eerste het woord daarover als indiener.

Actualiteiten

motie M30-2023 PVV Noord-Brabant en 50PLUS over Behoud buslijn 319 voor Steensel

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op vrijdag 26 mei 2023,
Constaterende dat:

- De inwoners van Steensel, onder aanvoering van de dorpsraad, al enkele maanden hun protest tegen het schrappen van buslijn 319 door Steensel kenbaar maken;
- Er een petitie met meer dan 1000 handtekening ligt om de lijn te behouden;

Overwegende dat:

- Het voor de leefbaarheid van kleinere kernen als Steensel van groot belang is dat er adequate OV-verbindingen zijn met nabijgelegen gemeenten;
- Het schrappen van buslijn 319 in Steensel een slecht signaal zou zijn in het licht van de huidige kloof tussen stad en platteland;

Dragen GS op:

Zich in te spannen voor het behoud van buslijn 319 door Steensel en daarover met Connexxion in gesprek te treden;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Tjerk Langman, PVV Noord-Brabant
Jan-Frans Brouwers, 50PLUS Brabant

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel voorzitter. De inwoners van Steensel maken zich grote zorgen over de bereikbaarheid van het dorp nu buslijn 319, Eindhoven-Reusel een alternatieve route krijgt, waarbij onder andere de halte in Steensel komt te vervallen. Om onbegrijpelijke redenen heeft Connexxion besloten dat buslijn 319 in de toekomst niet meer via Steensel, maar via de zeer filegevoelige A67 richting Veldhoven gaat rijden. Dit zou de al aanwezige reiziger meer comfort geven en een tijdswinst van welgeteld één minuut. Door deze beslissing van Connexxion wordt het aantal buslijnen wat door Steensel rijdt gehalveerd. Alleen buslijn 19 blijft dan over en die is zeker in de ochtend zo druk bezet, dat de bus vaak niet stopt bij de halte in Steensel. Ook is, met het schrappen van buslijn 319 door Steensel, de directe verbinding naar Reusel weg wat veel reizigers dupeert. De gemeente Eersel heeft al een dringend beroep gedaan aan Connexxion en de provincie om buslijn 319 ook in de toekomst de oude vertrouwde route te laten rijden. Maar helaas nog

zonder resultaat. Dit gaat ten koste van de leefbaarheid en de bereikbaarheid van Steensel en de omgeving, want deze buslijn is gewoon een basisvoorziening voor die regio. De inwoners van Steensel en omstreken worden zo geïsoleerd. De dorpsraad Steensel en de dorpsraad Knegsel hebben inmiddels een petitie opgesteld voor behoud van de oorspronkelijke route van buslijn 319. De petitie is inmiddels meer dan duizend keer ondertekend. Een hele prestatie voor een kleine gemeente en dat geeft ook aan hoe belangrijk buslijn 319 is voor deze dorpskernen. Voorzitter, we vragen daarom de gedupeerden met klem om het gesprek aan te gaan met Connexxion en al het mogelijke te doen om de oorspronkelijke route van de buslijn 319 door Steensel te behouden. Want het kan toch niet zo zijn dat in een tijd dat de Brabantse inwoners steeds maar te horen krijgen dat ze vaker met het OV moeten reizen in plaats van de auto, omdat het beter zou zijn voor het klimaat, dat nu hun essentiële buslijn gaat verdwijnen. En dat zou de omgekeerde wereld zijn. Geef de inwoners van Steensel, maar ook Knegsel, Waalwijk en Riethoven hun bewegingsvrijheid. Voorzitter, daarom bied ik namens de PVV de volgende actuele motie aan, mede ingediend door 50PLUS. Voorzitter, constaterende dat de inwoners van Steensel onder aanvoering van de dorpsraad, al enkele maanden hun protest tegen het schrappen van buslijn 319 door steeds al kenbaar maken, er een petitie met meer dan duizend handtekeningen ligt om de lijn te behouden, Overwegende dat het voor de leefbaarheid van kleine kernen als Steensel van groot belang is dat er adequate OV-verbindingen zijn met nabijgelegen gemeenten, het schrappen van buslijn 319 in Steensel een slecht signaal zou zijn in het licht van de huidige kloof tussen stad en platteland. En dragen GS op zich in te spannen voor het behoud van buslijn 319 door Schijnsel en daarover met Connexxion in gesprek te treden. En gaan over tot de orde van de dag. Voorzitter, dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, u had nog tijd, dus u heeft de motie voorgelezen, maar dat is in principe niet noodzakelijk op het moment dat hij aan de orde is. Ik denk, dat vertel ik er maar even bij want mogelijk heeft u tijd op een ander moment nodig voor andere dingen. Dank u wel.

Dan ga ik het woord geven aan, ik zie verder geen interrupties, dan ga ik het woord geven aan de diverse fracties. Ik loop ze gewoon event langs. VVD.

De heer **Van Nuland** (VVD): Als we beginnen bij de VVD, dan een hele korte reactie. Op zichzelf een sympathiek voorstel.

De **voorzitter**: Excuus, BBB

De heer **Van Nuland** (VVD): Dat dacht ik al.

De **voorzitter**: Nog de traditie van de afgelopen jaren. Ik ga naar BBB.

De heer **Frenken** (BBB): Ja voorzitter, onder het motto van, klinkt als, hè? De klanken waren ongeveer hetzelfde en de intro van de stemverklaring misschien ook wel. Heel sympathiek. Heel goed ook dat er gekeken wordt en vooral ook geluisterd wordt naar de inwoners van de kleine kernen en de bereikbaarheid. Heel belangrijk, ook de mobiliteit. Maar in het kader dat dit thema nog terug moet komen bij de onderhandelingen waar we mee bezig zijn, mobiliteit, wil ik daar toch dat we daar rekening mee houden straks ook bij eventueel de stemming.

De **voorzitter**: VVD.

De heer **Van Nuland** (VVD): Ja, voorzitter. Voor mij is dat wennen, want ik kan gewoon aansluiten bij de voorgaande spreker. Daarbij wil ik dan aangeven dat we dit ook kunnen agenderen in de werkgroep Gedeelde mobiliteit, waar we vaker dit soort situaties met elkaar bespreken.

De **voorzitter**: Nou dat is ook weer eens comfortabel dat u zich kan aansluiten bij de vorige spreker. Ik ga naar GroenLinks.

Mevrouw **Van Raak** (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. GroenLinks vindt dat elke kern bereikbaar moet zijn, ook wanneer je geen auto hebt. We zijn ervan overtuigd dat een goed aanbod ook zorgt voor een goede vraag. En we denken dat we juist de Brabander verleiden met veel en goede buslijnen. Maar wellicht is het op een ander moment beter om over de OV-visie van ons in Brabant te hebben. En dat lijkt ons dit niet het moment en dan kunnen we dan kijken of we die moeten gaan herijken. Maar deze motie haalt letterlijk één lijn uit het exploitatieplan. En uit de antwoorden op onze technische vragen blijkt het exploitatieplan juist om een opschaling te gaan. Maar zonder het exploitatieplan te hebben gezien, is het moeilijk om naar het totaalplaatje te kijken. Wij hebben een vraag aan de gedeputeerde. Buslijn 19 blijft rijden door Steensel. Is er voldoende capaciteit, ook in de spits, om te zorgen dat het aanbod de vraag blijft matchen. Zo nee, wat gaan we dan extra doen in de spits? Dank je wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Partij van de Arbeid.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik sluit mij aan bij de vorige spreker. In die zin dat ik denk dat het goed is deze discussie te voeren rondom de nieuwe OV-visie. Ik heb wel een paar vragen. Ons bereiken ook de signalen dat er mensen moeten blijven wachten bij de bushalte, omdat de bussen te vol zitten. Wat kunt u doen om dit te voorkomen? Er wordt gesproken van extra comfort voor andere reizigers. Waar bestaat die comfort uit? Hoe zit dat? Wat is voordeel van hen? En waarom zou deze beslissing niet eventueel kunnen wachten tot een nieuwe concessie? Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De SP.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. De motie die vraagt om een stevig gesprek om de buslijn 319 naar Steensel te behouden. Dat vinden we heel sympathiek en u kunt verwachten dat mijn fractie dat steunt. Ik heb nog wel een vraag, eigenlijk gericht aan de heer Langman. U vraagt om gesprek en daarmee laat u het risico open dat we in conclaaf gaan, gaan reflecteren, gaan evalueren, gaan analyseren en honderd andere termen verzinnen waar, buiten deze zaal, geen taal vast te knopen is. En voorzitter, waar buiten deze zaal, mensen eigenlijk helemaal niks aan hebben. Want het risico blijft bestaan dat, ondanks het gesprek, de bus toch verdwijnt. Dus ik zou de heer Langman eigenlijk graag willen uitnodigen om de motie net iets scherper te maken en niet de vraag om een gesprek en een inspanningsverplichting, maar te vragen om een resultaatverplichting. En dat buslijn gewoon blijft. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. D66.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. De bereikbaarheid van kleine kernen is uiteraard van groot belang. We sluiten ons ook aan bij de VVD om dit te bespreken in een informatiesessie. Wel vragen wij ons af wat nou de exacte reden is van deze schorsing van de buslijn, maar voor de rest hebben we niks toe te voegen. Dank u wel.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Als CDA vinden we leefbaarheid in kleine kernen van zeer groot belang. En gezien het feit dat er een petitie ligt met meer dan duizend handtekeningen zegt genoeg in een kern als Steensel. Uit het verhaal van de heer Langman hoor ik dat het blijkt dat in augustus de buslijn al geschrapt gaat worden. Dus of we dan op een formatieproces moeten gaan wachten is de vraag. En ik denk dat het gezien het dictum van de motie, het in gesprek gaan met Connexxion is volgens mij het minste wat je kunt doen. Dus wij zullen instemmen met de motie. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw van de Ven. JA21.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik zal ook maar vanaf de plaats doen zoals iedereen nu. We hebben al een lege kalender vandaag of een lege agenda. Er staat bijzonder weinig op de agenda. We zijn waarschijnlijk vroeg klaar. En ik begrijp dus van de onderhandelende partijen dat we eigenlijk onze kalender ook wel leeg kunnen vegen. Omdat we geen moties willen gaan bespreken en geen inhoudelijke zaken, totdat eindelijk de achterkamertjes eruit zijn en er een coalitieakkoord ligt. Dat is dus wat er nu gezegd wordt. Maar goed, we gaan het dus over een individuele buslijn 319 hebben in Steensel. Vijfenvijftig mensen, dat zijn waarschijnlijk meer mensen dan er dagelijks in die bus zitten, maar toch is die bus superbelangrijk voor Steensel. En het punt is dat dat een gevolg is van het beleid. Het gevolg van het OV-beleid. Een aantal mensen hebben het er al over gehad. Het gevolg dat we te weinig geld uitgeven aan een cruciale infrastructuur. En wij als rijke provincie, een provincie die als organisatie ontzettend veel geld in de begroting stopt en in allerlei potjes, dat we dat geld aan van alles en nog wat uitgeven. Subsidies aan deugd-bedrijven bepalen wie en waar je wel en niet je vrije tijd aan mag besteden. Maar dat we vergeten dat mensen gewoon in het land in Steensel niet naar hun werk of naar hun thuis kunnen komen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Lokaal Brabant.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. In ieder geval goed om te horen dat heel veel fracties de bereikbaarheid in de kleine kernen in ieder geval hoog in het vaandel hebben. Ik denk dat we in de komende periode daar ook nog heel veel over gaan spreken. Er is nu een item wat er uitgepikt wordt, maar ik denk dat we dat nog veel vaker gaan bespreken. Een prima motie en we gaan niet alles herhalen wat er al verteld is, dus wij steunen deze motie. Dank je wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Wij vinden het ook een sympathieke motie. Wij willen er alleen wel voor waken dat we niet elke maand een andere buslijn met elkaar gaan bespreken. Maar wij zullen deze motie wel steunen.

De **voorzitter**: Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ik sluit me aan bij de vorige spreker. Inderdaad ervoor waken dat we niet iedere staat de vergadering een bus hebben die ergens niet voorbijgaat. Daarom lijkt het me inderdaad handig dat er een wat bredere visie komt op die mobiliteit OV. En wij steunen deze motie wel. We zien wel belang in van de urgentie van deze motie en we willen ook graag dat die dorpskernen bereikbaar blijven.

De **voorzitter**: Forum.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Forum voor Democratie hecht een grote waarde aan de goede verbinding tussen kleine kernen en dorpen. De duizend handtekeningen laten zien dat we deze oproep serieus moeten nemen. Wij zijn voor deze motie en wil hem daarom ook graag mee indienen. Dank u wel.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. We zijn een mede-indiener, dus het is duidelijk dat we erachter staan. Ik wil nog even benadrukken, we praten, we hebben hier een vertegenwoordigende

rol. Dat betekent, we praten over inwoners. En inwoners niet alleen in Steensel, maar we praten over heel veel kleine kernen. En als iemand zegt van, we moeten niet over een buslijn praten, maar we moeten dat algemener praten. Dat doen we al jaren en daar gebeurt niks aan. Het is heel simpel, zoals 50PLUS ook altijd beweerd heeft, je hebt een maatschappelijk doel en je hebt een economisch doel. En 50PLUS zit er heel simpel in, we moeten meer naar die maatschappelijke kant. En dat betekent, dat hebben we ook altijd in ons verkiezingscampagne gezegd, dat openbaar vervoer eigenlijk weer helemaal terug moet naar de Provincie. Tijdens de campagne hebben we het vaak gehad over de BBA. Ik weet niet of mensen dat in deze zaal wat zegt, maar zeker de ouderen weten precies, dat was een bus en die reed altijd. Ik eindig dan maar even met een voorbeeld en misschien zegt u dat wat. We hebben het plaatsje Geffen. Daar werden alle haltes gecancelled en ze hadden nog één halte over en die lag anderhalve kilometer buiten het centrum. Wij vertegenwoordigen hier de inwoners. Daar moeten we wat aan doen. Dus vandaar dat ik hoop dat deze motie erdoorheen komt. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. ChristenUnie-SGP.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben die motie ook gezien en gelezen. En wij delen echt de zorg voor die duizend inwoners die de petitie ondertekend hebben. Wij denken echt dat het echt van groot belang is om goed naar de leefbaarheid van de kernen te kijken en naar de bereikbaarheid van de kernen. En die kernen moeten voor iedereen bereikbaar zijn, ook voor de mensen die een laag inkomen hebben en die dus aangewezen zijn op het openbaar vervoer. En om die reden willen wij deze motie steunen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar het college. Wie is de spreker?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Nieuw uitzicht, even wennen zullen we maar zeggen. Meneer Langman noemde mij net gedupeerde. Ik kan wel vertellen dat als je gedeputeerde van onder andere openbaar vervoer bent, dat af en toe best zo voelt. Want je kunt het niet makkelijk voor elke Brabander goed doen. En dat is ook wel een beetje de essentie van deze motie. Allereerst, en dat heb ik veel van u horen zeggen, ook ons college vindt het belangrijk dat de Brabantse kernen bereikbaar blijven met een vorm van geteelde mobiliteit en volgens ons beleid, wat uw voorgangers zelf hebben vastgesteld, En ik hoor een aantal van u zeggen, hoe kan het toch? Omdat uw Staten, uw voorgangers, beleid hebben vastgesteld. Daarom gebeuren dingen zoals ze gebeuren in details. Zo werkt dat. In die zin, er is beleid vastgesteld voor OV. En als we dan kijken naar wat er hier gebeurt, dan zien we dat Steensel, ook met het verleggen van de route van buslijn 319, bereikbaar blijft met het openbaar vervoer, namelijk met lijn 19. We hebben daar twee lijnen. Lijn 19 is een ontsluitende lijn. Dat betekent dat hij regelmatig stopt. Op zoveel mogelijk plekken mensen probeert op te pikken en echt een basisvoorziening is voor de dorpen. En daarnaast is er lijn 319. 319 is een ontsluitende lijn. Zo'n ontsluitende lijn heeft tot doel om een snelle en dus niet zo vaak stoppende en een comfortabelere dienst te bieden. Dat past ook in ons beleid voor OV, want we zetten in op hoogwaardig openbaar vervoer. Dat is wat we proberen te doen. We zien ook in het verleden dat dat werkt. Want tot 2019, tot die Covidcrisis zagen we het gebruik van het Brabantse busvervoer stijgen. Dat kwam ook grotendeels door die HOV-lijnen die wij aan het aanbieden waren. Die zijn goed bezet, worden heel erg gewaardeerd. En het past dus ontzettend in het beleid om ook in te zetten op een betere directlijn richting de Kempen. Dat is dus de belangrijkste motivatie om te zeggen, Steensel blijft bereikbaar met bus 19. Als dat niet zo was geweest, hadden we inderdaad een ander vraagstuk gehad. Maar dat is niet zo. Steensel blijft bereikbaar twee keer per uur zelfs, wat voor een kern als Steensel met de vervoersaantallen die daar zijn, die kennen wij, echt wel meer dan redelijk is. Er zijn echt plekken in Brabant die slechter bediend worden, die vergelijkbaar zijn met Steensel. Dus in die zin past het in ons beleid om in te zetten op een snellere verbinding met de Kempen en dus die directlijn verder te versterken. Dat is wat er hier gebeurt. Daar worden een aantal terechte vragen gesteld door uw Staten. Die snap ik ook en die verdienen aandacht. Er wordt aandacht gevraagd van, maar op het moment dat je

lijn 319 niet meer laat stoppen in Steensel, kunnen alle reizigers die nu gebruik maken van die lijn wel mee op lijn 19. Dat is een terecht punt. We zien nu dat lijn 19 wel capaciteit over heeft, dus dat zou een aardig eind moeten passen. Onze concessie werkt zo, op moment dat er structureel reizigers achterblijven bij een bushalte, is vervoerder genoodzaakt om extra ritten in te gaan zetten. En dan gaan wij vervolgens dat verwerken bij de volgende update van de concessie van dit exploitatieplan. En dan komt er gewoon een rit bij en dat zal in dit geval dan van lijn 19 zijn. Dus dat is hoe dat werkt. Dus ook wij hebben de intentie, en zo werkt ons systeem ook met onze concessies, om te zorgen dat iedereen mee kan met de bus en niet bij de halte blijft staan. Dus dat daarover. Ik snap de zorg best wel naar van, hoe doe je dat nou hoe werkt het? Als je een bus concessie hebt, een netwerk hebt, verschillende diensten hebt, want je hebt zo'n snelverbinding, je hebt een ontsluitende lijn, daaronder komen weer de buurtbussen, daaronder zit weer het maatwerk. Hoe werkt dat nou? Meneer van Nuland zegt, daar hebben we een werkgroep OV voor, om het daar met elkaar over te hebben. Dat klopt. Het lijkt me ook heel goed om daar het gesprek over te hebben als uw Staten besluiten om die werkgroep te continueren. Ons college zou dat heel positief vinden, omdat je daar echt het gesprek kunt hebben over dit soort situaties en over het systeem. En dat voorkomt ook wel een beetje dat we om het half jaar hier een gesprek over een aantal lijnen hebben, wat best ingewikkeld is. Want het is een ingewikkeld thema.

De **voorzitter**: U bent aan het afronden, neem ik aan?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): zeker, voorzitter, ik ben aan het afronden. Dat had u goed gezien. Wat ik nog wilde zeggen is, dat ik ook een aantal fracties hoor zeggen van, kan het nou niet wachten de aanpassing van het exploitatieplan? De reden dat wij het exploitatieplan vanaf augustus willen gaan herijken, is onder andere, omdat u als Staten, uw voorgangers, daar ontzettend op hebben zitten duwen, omdat we het OV weer moeten gaan opschalen. We hebben het natuurlijk met die covid lockdowns afgeschaald, want geen reizigers en lastig personeel te vinden. Nu gaan we het opschalen. Er komen honderdduizend dienstverleningsuren, dienstregelingsuren bij. En ik wil die het liefst zo snel mogelijk gaan inzetten, dus vanaf augustus. Dus dat is de reden waarom wij nu die concessie, dat exploitatieplan gaan actualiseren. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef in een afronding nog het woord aan de heer Langman. Ik begrijp dat het college heeft beoogd de appreciatie ontraden te geven. Dan weet u dat ook even. De heer Langman.

De heer **Langman** (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. Dat was mij inderdaad duidelijk. Dank aan alle partijen voor hun inbreng en aan de gedeputeerde. Allereerst zal ik de vraag van de SP beantwoorden. Deze motie, dat is een scherpe motie met een resultaatverplichting naar de gedeputeerde toe. Dit is niet zo van, ga maar even op de koffie en kijk maar wat u eruit kan halen. Nee, dit is echt om eruit te halen dat die buslijn behouden blijft voor Steensel. En dan voor de gedeputeerde de inbreng, we zijn er gewoon niet mee eens. U zegt heel makkelijk, we kunnen wel een buslijn schrappen en dan blijft Steensel nog wel goed bereikbaar. Maar dat is natuurlijk flauwekul, want als je in Eindhoven zegt, we schrappen de helft van de buslijnen en dan blijft Eindhoven nog goed bereikbaar, dan is het hek van de dam. En we willen dat de kleine dorpskernen hetzelfde worden behandeld als de steden wat bereikbaarheid betreft. En een petitie waar mensen duizend handtekeningen onder hebben gezet in een gemeente als Steensel, die ongeveer bestaat uit vijftienhonderd inwoners. Dat wil nog wel wat zeggen. Dus ik wil echt wel dat dat serieus wordt genomen en dat u er alles aan gaat doen om toch die buslijn te behouden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Er wordt geïnterrumpeerd door de heer van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde meneer Langman zeggen, er staat een resultaatverplichting in. Ik zou eigenlijk willen vragen, waar staat die dan? Ik zie alleen in de motie de

oproep tot een gesprek dat, denk ik, heel goed is. Ik denk dat er ook veel steun voor is, maar waar het gesprek voor ons toe moet leiden, dat vind ik in de motie niet terug. Kan hij daar misschien nog reflecteren.

De heer **Langman** (PVV): Voorzitter, er staat echt in zich in te spannen voor het behoud van buslijn 319. En er staat ook in het betoog dat je er alles aan moet doen. En scherper als dat kunnen we toch niet stellen lijkt me zo.

De heer **Van Raak** (SP): Dus een inspinnen om de buslijn te behouden, is volgens u hetzelfde als een resultaatverplichting. Een inspinnen om de buslijn te behouden is geen inspanningsverplichting, maar is een resultaatverplichting. Dat hoor ik u zeggen.

De heer **Langman** (PVV): Voorzitter, wij staan echt aan dezelfde kant als de SP in deze. We willen ook echt dat de Gedeputeerde er alles aan gaat doen om die buslijn te behouden. En nogmaals, scherper als dat kunnen we het gewoon niet stellen.

De **voorzitter**: U spreekt via de voorzitter, dank u wel. U heeft het woord.

De heer **van Raak** (SP): Excuus voorzitter. Dan zij het zo. Onze fractie blijft de motie steunen, maar voor ons is het dan een inspanningsverplichting om dit dus extra te blijven volgen.

De heer **Langman** (PVV): Prima voorzitter, maar nogmaals, we blijven aan dezelfde kant staan.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dit gezegd hebbende zijn we daarmee aan de afronding gekomen van de bespreking van deze motie. We hebben een iets andere volgorde deze keer gehanteerd dan we normaalgesproken doen. We gaan het zo meteen even op de manier doen, zoals het in de reglementen staat. Ik had nog een oude gemeente in mijn hoofd waarbij we het zo deden, maar misschien is dit wel aardig om ook op 10 juli te bespreken als we het toch hebben over hoe we met dit soort zaken omgaan. Ik geef graag het woord in het kader van de motie, die gaat over carnaval en data, aan de indiener. En de hoofdindiener is Lokaal Brabant, de heer Koevoets.

motie M31a-2023 Lokaal Brabant, 50PLUS, Volt en D66, CDA, SP en PVV en Forum voor Democratie over Verdediging van Carnaval

Verdediging van Carnaval*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 26 mei 2023

Constateerende dat:

- Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een planning heeft gemaakt voor de eindtoets voor de leerlingen van groep 8 van de basisscholen midden in de Carnavalsperiode;
- In antwoord op opmerkingen hierover het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap eenvoudig voorstelt Carnaval/Vastenavond dan maar te verplaatsen;
- De onwetendheid van Randstedelingen die Anton van Duinkerken in 1928 in Verdediging van Carnaval al optekende nog steeds aanwezig is.

Overwegende dat:

- Carnaval of Vastenavond beschouwd moet worden als HET Culturele erfgoed van ons Brabanders;
- Er op het ministerie van Onderwijs, CULTUUR en Wetenschap kennelijk te weinig kennis is van onze Brabantse Cultuur;
- Ook in de provincie Limburg een motie van deze strekking zal worden ingediend

Verzoeken het college om:

- Aan de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs een exemplaar van Anton van Duinkerken's Verdediging van Carnaval/Vastenavond Verdedigd aan te bieden en bij hem, zo mogelijk samen met het college van Limburg, aan te dringen de periode waarin de toetsen kunnen worden afgenomen te verruimen of te verplaatsen zodat dit geen conflict oplevert met de viering van Carnaval of Vastenavond.

En gaan over tot de orde van de dag."

Namens de Fractie van:

Lokaal-Brabant,
Hubert Koevoets en
Marc Oudenhoven

D66
Kasper van de Langenberg

PVV
Alexander van Hattem

Volt
Inge Vossen

50 plus
Jan-Frans Brouwers

CDA
Ronnie Buiks

SP
Nico Heijmans

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. De Gedeputeerde had het zojuist over een ander zicht. Dat geldt ook voor mij, want hoewel ik vaker voor de Staten heb mogen spreken, nooit van dit spreekgestoelte. Dus dat is toch wel weer een nieuwe blik op de zaal inderdaad. Heel goed. Voorzitter, Anton van Duinkerken schreef in 1928 een interessant boekje Verdediging van carnaval. En hij schreef daarin: Bij openbare maskerade en optocht zonder aanzien van rang of persoon, blijkt het saamhorigheidsgevoel zich het makkelijkst te openbaren. Niet om overlevering der folklore, maar die zonder zin werd bewaren, redde men het carnaval. Het gaat om een werkelijk volksbelang. Ik denk dat dat duidelijk maakt in een paar zinnen wat carnaval betekent voor de Brabander. En in navolging van de Brabantse Carnavals Federatie en ook een aantal lokale partijen. Ik begreep dat de VVD in Bergen op Zoom en in Breda ook hier, om gevraagd heeft. We willen graag het College vragen, naar aanleiding van de planning van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap om de eindtoets voor groep 8 af te laten nemen in de week voor carnaval en in de week of in de week van carnaval, dus wanneer onze scholieren vakantie hebben, om daar toch aandacht voor te vragen dat dat eigenlijk niet kan. En dat die periode op zijn minst verruimd moet worden. We verzoeken daarom het college, aan de minister voor Primair en Voortgezet onderwijs een exemplaar van Anton van Duinkerken's verdediging van carnaval, samengevat in Vastenavond verdedigd, aan te bieden. En bij hem zo mogelijk het College, maar samen

met het College van Limburg aan te dringen, de periode waarin de toetsen kunnen worden afgenomen te verruimen, of te verplaatsen zodat dit geen conflict oplevert met de viering van carnaval of Vastenavond. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. De gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het is inderdaad verrassend hoe dit gaat, want net gingen we eerst rondje maken. Nu ben ik weer aan het woord.

De **voorzitter**: Maar wat we nu doen, is hoe het officieel in onze reglementen staat.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dit is inderdaad wel herkenbaar. Dat klopt, ja. Dank u wel voorzitter. Dank ook aan de indieners van deze motie. Begrijpelijk initiatief vanuit uw Staten, want ook bij ons college heeft die uitspraak van het ministerie wel de nodige gefronste wenkbrauwen opgeleverd, carnaval verplaatsen, serieus? Ik bedoel, dan kom je echt niet van onder de rivieren als je dat soort uitspraken doet, dus daar hebben we heel veel begrip voor. We begrijpen inmiddels ook wel dat het ministerie ook wel doorheeft, dat dat toch niet zo'n handige uitspraak was. Desalniettemin begrijp ik dat u als Staten wilt uitspreken van, dit kan zo niet. Ons college wil er ook aan toevoegen dat er natuurlijk in de samenleving nog wel meer zaken zijn, waarvan je zou kunnen zeggen, ze mogen boven de rivieren wel iets meer rekening houden met onze traditie carnaval. En we zijn het wel met u eens, carnaval is natuurlijk zo ongeveer het belangrijkste Brabantse erfgoed, wat we ook graag in stand willen houden. Dus de motie krijgt de appreciatie oordeel Staten. En als deze motie wordt aangenomen, zullen wij enthousiast uitvoeren. En misschien kunnen we de minister eens uitnodigen om carnaval te komen vieren in Brabant. Alleen moeten we wel een beetje hopen met deze minister dat hij een goede dag heeft, denk ik. Dus de appreciatie is oordeel Staten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga terug naar de heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dat stellen we zeer op prijs. Ik hoop en ik verwacht het ook wel, gezien het feit dat zoveel partijen deze motie hebben mee ingediend. Ik dien daar nog bij te zeggen dat inmiddels Forum zich daar ook bij heeft aangesloten. Daarom is het wellicht handig als ik direct het boekje, waar ik over sprak, aanbiedt aan de gedeputeerde, want die zijn er niet zoveel meer te verkrijgen, heb ik inmiddels begrepen. Dus ik ben blij dat ik er een kan ter hand stellen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga desalniettemin toch alle fracties even langs of er behoefte is aan een reactie. BBB.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel voorzitter. Ik denk dat BBB ook gewoon die motie wel mee wil indienen. En misschien is het nog een tip voor de gedeputeerde om als we de traditie dan toch kenbaar maken in Den Haag, we hebben iets ook iets van een optocht. Misschien is dat ook een leuk idee. Dan hebben we ook meteen beeld bij wat carnaval kan betekenen boven de rivieren. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Ook de VVD zal deze motie ondersteunen. Ik hoop wel dat de gedeputeerde na zijn uitspraken van zojuist nog welkom is bij de betreffende minister, maar ik zal een goed woordje voor hem doen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Mooie motie. Wij zullen de motie steunen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Hulten** (PvdA): PvdA draagt carnaval ook een warm hart toe, dus we steunen deze motie.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, van harte steun voor deze motie en een compliment voor de initiatiefnemers van deze motie. En ik zou zeggen, college dat wordt knokken, maar zet hem op.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter, we zijn natuurlijk mede-indiener van de motie, maar niet de initiatiefnemer. Dat lag bij Lokaal Brabant en Volt in eerste instantie. Complimenten ook dat zij op deze manier ook aandacht vragen voor de Brabantse literatuur, voor Anton van Duinkerken, die toch nog in die tijd met duidelijke woorden sprak. Geen sensitivity bieders over zijn teksten heen liet gaan en zoals ook rond het carnaval ook zulk soort sensitivity readers niet nodig zijn. Gewoon open, vrolijk en overal de spot mee kunnen drijven. Dat is belangrijkste en dat hoort ook bij. Dus wat dat betreft, complimenten voor de aanvankelijke indieners.

De **voorzitter**: Dank u wel. D66

De heer **Van de Langenberg** (D66): Complimenten voor de indieners van de motie. Wij dienen deze mede in en die is ook in lijn met de vragen die wij in de Tweede Kamer hebben gesteld over dit onderwerp, dus daar zijn we blij mee.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA ondersteunt deze motie van harte en we zijn ook blij met de toezegging van de gedeputeerde. Ook het CDA heeft Kamervragen hierover gesteld. En ik wens de gedeputeerde veel succes om dit ook zo over de bühne te krijgen. Doe je best.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Vijfenvijftig gekozenen die voorlopig een tijdje niets belangrijks gaan doen of niets belangrijks kunnen gaan doen, omdat we, naar verluid, wachten op nieuwe gedeputeerden. En dat komt bovenop een oud smoesje, namelijk dat we er niet over gaan. Bijvoorbeeld, we gaan niet bespreken over de asielopvang, omdat de Dwangwet is ingetrokken.

De **voorzitter**: Misschien kunt u zich even concentreren op het onderwerp wat nu voor ligt.

De heer **Rutjens** (JA21): Dit heeft zeker ook te maken met wat we nu gaan doen, want we gaan namelijk niet over de onderwijskalender. We gaan wel over windturbines, maar daar gaan we ook net doen alsof we dat niet moeten bespreken. We gaan niet over de onderwijskalender en ik begrijp dat Statenleden natuurlijk het idee willen hebben, als we niks belangrijks gaan bespreken, dat we toch nuttig moeten zijn en dan krijgen we dit soort eigenlijk wel leuke moties. Dat wil niet zeggen dat carnaval niet belangrijk is. Begrijp me niet verkeerd. Maar het aanbieden van een boek is toch wel iets waar we niet met 55 mensen over moeten hebben. Laat het binnenkort over serieuze, hele belangrijke dingen gaan, waar Brabanders zich enorm druk over maken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. De fractie van de Partij voor de Dieren wenst speciaal alle kinderen Ganzengat, Bavianenland, Muggenziftersrijk, Ganzendonk, Zandhazendijk, Eendegat, Kattengat, Kraailand, Berenland, Ganzendurp, Uilendonk, Ossenkoppenrijk, Apenland, Zandhazendurp, Kraaienrijk, Nachtuilenrijk en Pierengat en niet te vergeten alle kikvorzen uit Den Bosch veel leut en stemmen in met deze motie.

De **voorzitter**: Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Leuk. Volt heeft mede ingediend, dus wij zijn hier voor. En wie zijn oor te luisteren legt op dit moment in de samenleving, hoort dat dit echt een belangrijk onderwerp op dit moment is. Wanneer de gedeputeerde in gesprek gaat met minister, geef ik nog een tip mee. Wanneer die naar Oeteldonk komt, zorgt dat hij geen bananen pak aantrekt.

De **voorzitter**: Forum.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Het meeste is al gezegd. Ook wij, complimenten van deze motie. Daarom dienen we hem ook wel mee in en steun voor deze motie.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voorzitter, toen die motie binnenkwam dacht ik, mijn God, hebben we nou werkelijk zo'n motie nodig? En toch hebben we die medeondertekend. Want, hoe kweek je nou afstand tussen de inwoners en de politiek? Oftewel, wat ik ook weleens zeg, het verschil tussen Den Haag, de Randstad en onze provincies. Het kan toch niet zo zijn dat zij die toetsen in die carnavalsperiode plaatsen? Daarom ben ik ook ontzettend blij in de gedeputeerde, waar ik ook alle vertrouwen in heb, dat hij het gaat uitleggen waarom wij ons hier, gedeputeerden, zo gedupeerd voelen. Dank u wel.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank je wel, voorzitter. Carnaval, ik begrijp heel goed dat er heel veel Brabanders zijn die carnaval vieren. Er zijn ook een heel aantal Brabanders die dat niet doen. In die zin is het cultureel erfgoed natuurlijk voor iedereen verschillend en wij kennen ook heel veel mensen die daar juist heel veel moeite mee hebben. Om die reden zullen wij deze motie niet steunen.

De **voorzitter**: Dank u wel. En daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslaging over de moties. En aangezien wij zo meteen gaan stemmen, schorsen wij nu tien minuten. Dames en heren, wil iedereen plaatsnemen. Ik heropen de vergadering en ik vraag stilte in de zaal. Zoals gezegd gaan we stemmen over de actuele moties. En op het microfoon postje voor u ziet u bovenaan per stemming in beeld over welke motie gestemd gaat worden. U heeft drie knoppen, voor, tegen en onthouden. En die laatste knop, onthouden, kunt u alleen gebruiken als u zich op grond van artikel 28 van de Provinciewet onthoudt van stemming. En u kunt uw stem overigens nog wijzigen zolang de stemming nog niet is gesloten. En wat ook belangrijk is, let op dat u voor het stemmen niet op de microfoonknop drukt, want dan raakt ook alles weer in de war. Dus gewoon beperken tot voor en tegen, tenzij dat speciale artikel voor u van toepassing is. Maar daar heb ik in deze niks van gehoord. En nadat we de twee stemmingen hebben gehad, want we gaan natuurlijk stemmen over die twee moties die net besproken zijn, geef ik u de gelegenheid de stemverklaring af te leggen voor alles in een keer. En ik ga er dan

overigens vanuit, dat u namens uw fractie spreekt. Spreekt u niet namens uw fractie, dan mag u dat ook aangeven. Dat gezegd hebbende gaan we over tot de stemmingen en we gaan als eerste stemmen over de actuele motie Behoudt buslijn 319 voor Steensel. Bent u voor deze motie, dan stemt u voor. Bent u ertegen, dan stemt u tegen. En de stemming is bij deze geopend.

De stemming is gesloten. Voor 22, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Brouwers, Buiks, Hamerslag, Van Hattem, Heijmans, Van der Horst, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Oudenhoven, Putman, Van Raak, Ronnes, Rutjens, Schipper, Van de Ven, Vossen.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Van den Broek, Damen, Deckers, Dirken, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Gruijthuisen, Havermans, Van Hazendonk, Hordijk, Van Hulst, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Stoot, Tolsma, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Dan is aan de orde de carnavals motie. Als u voor de motie bent, dan stemt u voor. Bent u tegen, dan stemt u vanzelfsprekend tegen. De stemming is geopend.

De stemming is gesloten. Voor 52 en tegen 1 en daarmee is deze motie aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Dirken, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Gruijthuisen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van der Horst, Van Hulst, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Oudenhoven, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Ronnes, Rutjens, Schellekens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd het lid Schipper.

De **voorzitter**: Is er nog iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan sluiten we het gesprek over de actuele moties af en gaan we naar het onderwerp Benoeming en beëdiging burgerleden van Provinciale Staten.

Benoeming en beëdiging burgerleden Provinciale Staten

Op basis van de huidige afspraken van het presidium mag elke tweepersonsfractie één burgerlid hebben en mag elke eenpersoonsfractie twee burgerleden hebben.

En ik stel de toelating en beëdiging van mevrouw Bos (Volt), mevrouw Damen (JA21), mevrouw Egger (ChristenUnie-SGP), de heer Heckathorn (50PLUS), de heer Knoester (Forum voor Democratie), de heer Kooke (Forum voor Democratie), de heer Liebrechts (50PLUS), de heer Jansen (Lokaal Brabant), mevrouw Vlasveld (Partij voor de Dieren), mevrouw van der Vlist (Volt) en de heer van Zeist (ChristenUnie-SGP) als burgerlid aan de orde. Indachtig artikel 6 van het Reglement van Orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020 is door de griffier getoetst of de kandidaat burgerleden op grond van de voorwaarde als neergelegd in het Reglement van Orde toelating kunnen krijgen als burgerlid. Alvorens de functie tot burgerlid te kunnen uitoefenen, leggen de burger leden conform het reglement van orde een eed of de verklaring en belofte af. De griffier heeft mij verklaard dat alle te benoemen burgerleden aan de voorwaarden voldoen. En ik neem derhalve dan ook aan dat uw Staten tot toelating besluiten. Als dat niet zo is, dan hoor ik dat nu graag. Dat is wel zo, dus ik vraag dan nu de kandidaat burgerleden in twee groepen naar voren te komen. De eerste groep is mevrouw Bos, mevrouw Damen, mevrouw Egger, de heer Heckathorn, de heer Kooke op naar voren te komen. En ik vraag u allen te gaan staan.

De **griffier** Ik zweer, verklaar dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer, verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer, beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Wat is dat daarop antwoord?

De heer **Kooke**: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **Bos**: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **Damen**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Mevrouw **Egger-van Oppen**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **Heckatorn**: Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd.

Applaus

De **voorzitter**: En de volgende groep is de heer Liebregts, de heer Jansen mevrouw Vlasveld, mevrouw van de Vlist, de heer van Zelst en de heer Knoester.

De **griffier**: Ik zweer, verklaar dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer, verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer, beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Wat is dat daarop antwoord?

Mevrouw **Van der Vlist**: Dat verklaar en beloof ik.

De heer **Liebregts**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **Van Zelst**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **Jansen**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Mevrouw **Vlasveld**: Dat verklaar en beloof ik.

De heer **Knoester**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd.

Applaus

De **voorzitter**: Dames en heren, het is natuurlijk aantrekkelijk om tot felicitaties over te gaan, maar dat gaan we toch niet doen. Althans heel beperkt. En we gaan verder met de beperkte bespreekstukken die

aan de orde zijn. En te beginnen met Statenvoorstel 13/23 het exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant 2e herziening en ik geef het woord aan de heer van Hattem.

Beperkte bespreekstukken

13/23 Exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant, 2e herziening

De heer **van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. En voor mij ook weer de maidenspeech voor deze Statenperiode. Voorzitter, uit de beantwoording van technische vragen blijkt dat de oorspronkelijke beleidsdoelstellingen van de inmiddels opgeheven Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij, de TOM, in dit exploitatieplan ongewijzigd blijven. Ten opzichte van de TOM heeft onze PVV-fractie altijd een consistente lijn aangehouden, zowel inhoudelijk ten aanzien van het glastuinbouw beleid, als het financiële plaatje. Van gedwongen concentratie van glastuinbouw op een locatie als het AFC West Brabant achten we, in het verleden en nu, nog steeds onwenselijk. Tuinbouwers moeten ook in hun eigen omgeving ruimte houden voor tuinbouwkassen. En financieel was de TOM een drama, waarbij de Provincie in 2015 voor € 75000000,- een lening van de Rabobank overnam, waarmee de financiering volledig bij de Provincie kwam te liggen met alle risico's van dien. Een besluit dat we als PVV-fractie destijds niet gesteund hebben. Gelet op deze voorgeschiedenis kan de gedeputeerde aangeven waarom de ontwikkeling van het AFC West-Brabant nu wel rendabel zou moeten worden, waar de TOM eerder niet in slaagde. Verder is tussen 2013 en 2022, negen jaar lang, het exploitatieplan niet herzien, terwijl dit volgens de Wet ruimtelijke ordening jaarlijks zou moeten. PS is over deze afweging van het College in die jaren niet geïnformeerd. Deelt GS onze mening dat PS voor de effectieve uitoefening van haar controlerende taak ook geïnformeerd moet worden, als GS kiest om geen herziening toe te passen. Zo nee, waarom niet? Voorzitter, vanwege onze consistente en consequente houding ten opzichte van de TOM zal de PVV-fractie dan ook tegen dit Statenvoorstel stemmen. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw van de Ven heeft het woord.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Een ambitieus project, waarbij een middelgroot bedrijventerrein wordt ontwikkeld voor bedrijven in de agro- en voedingsmiddelensector. Uit het stuk valt op te maken dat het exploitatieplan wordt herzien om te bewerkstelligen dat de nodige informatie uit de administratie van de inmiddels opgeheven TOM op de juiste manier wordt verwerkt in de exploitatieberekening. Door deze herziening worden de kaders en regels van het exploitatieplan geactualiseerd. Wij hebben echter een vraag met betrekking tot dit besluit. Dit besluit geldt als een herziening waartegen beroep kan worden ingesteld. Vraag aan GS, wordt dit verwacht vanuit het College? Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef graag het woord aan mevrouw Hamerslag. Zij houdt haar maidenspeech.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, had ik maar een glazen bol. Kon ik maar in de toekomst kijken en kon ik deze toekomstbeelden maar delen met anderen. Dat zou mijn werk als Statenlid veel makkelijker maken. In deze Provinciale Staten maken we keuzes voor de lange termijn. We moeten nu al nadenken hoe we willen dat onze provincie eruitziet. Over tien, twintig, dertig jaar. Willen we meer bomen? Dan moeten we nu planten. Willen we gezonder eten? Dan moeten we nu gaan omschakelen. En willen we meer duurzame energie? Dan moeten we nu gaan investeren. Maar voorzitter, we kunnen niet in de toekomst kijken. Alleen maar naar het verleden. En de herziening van het Agro & Food Cluster West-Brabant geeft ons een kijkje in dat verleden. Wat vonden we belangrijk in 2006 en in 2012? En hoe verhoudt dat zich tot wat we nu belangrijk vinden? Hoewel we toen al wisten dat de klimaatcrisis eraan kwam en dat we over moesten stappen op duurzame alternatieven voor voedsel en landbouw, hebben we toch ingestemd met een plan om vooral meer glastuinbouw en bedrijven aan te leggen. Het is te lezen in het exploitatieplan

dat de infrastructuur voor aardgas moet worden aangepast, zodat er 40 duizend kubieke meter gas per uur doorheen kan. We weten nu meer over de aardbevingen in Groningen. En over de negatieve gevolgen van het afhankelijk zijn van onbetrouwbare landen zoals Rusland voor onze energievoorziening. We weten nu ook meer over de gevolgen van de uitstoot van CO₂ op de wereld waar we op leven. We zijn in 2012 een weg ingeslagen, waar we nu aan vast lijken te zitten. Mijn fractie heeft toen gewaarschuwd, dat we niet de weg van glastuinbouw moesten kiezen, maar dat wel gebeurt. We waren toen tegen deze plannen en we zijn nog steeds tegen deze plannen. Laat dit een les zijn voor ons allemaal. Houdt die blik op de toekomst. Ook zonder glazenbol kunnen we rekening houden met toekomstige generaties van ons werk. Met gezond verstand en een beetje empathie komen we een heel eind. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel en gefeliciteerd.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan geef ik nu graag het woord aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Het is even wennen, voorzitter. Want ik sta nou aan deze kant. Even voor allen, ik stond eerst aan die kant. Soms, er wordt weleens gezegd, dit is de rechterkant en dat is de linkse. Linkse partijen, rechtse partijen. Maar laten we even snel naar dit punt. PVV heeft al heel veel gezegd. Wat 50PLUS toch nog even wil met een vraag die eigenlijk ook al een beetje gesteld is door het CDA. Maar ik ga heel even terug in de geschiedenis. In 2010 zijn ze begonnen met een wat hee, een anterieure overeenkomst. In 2010 is dat plan gekomen met een PIP, maar vergeet niet, in 2011 bij de Raad van State is er weer een heel groot gedeelte afgekeurd door een beroep. Dat betekent dat er weer reparatieplannen zijn geweest. En dat is allemaal goed. Dat begrijp 50PLUS, alleen wat we dus nou zien dat we een tweede herziening krijgen van het exploitatieplan. En ook daar is weer een mogelijkheid om in beroep te gaan bij de Raad Van State. En daar zit 50PLUS ook mee. Niet dat de gedeputeerde daar helemaal een antwoord op kan geven, dat snap ik ook wel. Maar lopen wij ergens nog een risico, dat daar toch nog weer iets uit zou komen? Dat is eigenlijk mijn vraag, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dan is net wordt inderdaad wel aan de heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de eerste termijn van uw zijde over het ontwikkelplan, de herziening daarvan wat nu op de agenda staat. Eigenlijk een aantal richting mevrouw Hamerslag. Allereerst gefeliciteerd met uw maidenspeech. Erg onder de indruk van de wijze waarop u uw achtergrond en uw denkwijze hier tentoonspreidt. Complimenten daarvoor. Inhoudelijk hoor ik het geluid dat het een inhoudelijke mening is over het plan an sich en dat is iets wat nu niet ter discussie staat. Het is echt de herziening van het plan. Dus ik ga me daar ook even in de beantwoording op richten.

Mevrouw van de Ven die heeft, samen met eigenlijk ook wat 50PLUS aangeeft, de vraag over van lopen we hier nog ergens risico? ik kan u zeggen dat bij de terinzagelegging er geen zienswijze waren, dus onze inschatting is dat daar hier geen beroepsprocedure aan de orde is. Garanties kunnen we daar natuurlijk echter niet in geven, maar wij denken niet dat het aan de orde zal zijn. Dan kom ik op de beantwoording van de vraag van de heer van Hattem. Zeggen van, waarom zou het nu wel rendabel zijn? Er worden hier twee zaken door elkaar gehaald. Het gaat hier echt om het kostenverhaal. En dat is niet de rentabiliteit van het AFC. En als we nu naar het kostenverhaal kijken, dat is juist het element wat hier herzien wordt. Dan kom ik op uw tweede punt, dat gaat over de jaarlijkse herziening. En ik begrijp uw vraag. Ik vind het ook een hele terechte vraag. Ook wij als college zijn eigenlijk geschrokken dat tussen 2013 en nu er geen herziening is geweest. Dit behoort jaarlijks te gebeuren. En we hebben als College ook nadrukkelijk gezorgd dat we heel goed een screening hebben gedaan van, welke plannen zouden een herziening benodigd hebben? En ook dat we in de inrichting zorgen dat dit niet meer gebeurt, want dit had gewoon gemoeten, terecht.

Misschien wel goed om te zeggen dat de Omgevingswet hier wel iets in gaat veranderen. En dat leidt tot hele technische uitleg. Dus misschien dat ik kan toezeggen om dat nog eens een keer technisch op papier te zetten. Maar de wijze van het herzien van het exploitatieplan zoals we dat nu kennen, van het kostenverhaal zoals we dat nu kennen. Dat gaat per een januari 2024 veranderen. Dus het is goed dat we u daarover informeren.

De **voorzitter**: De heer van Hattem op de valreep.

De heer **Van Hattem** (PVV): Bedankt, voorzitter. En dank voor de gedeputeerde voor de beantwoording en ook de erkenning dat het op die manier wel anders had gemoeten. Goed om te horen. Maar ten aanzien van het kostenverhaal, om die kosten te kunnen verhalen, moet de ontwikkeling an sich wel rendabel zijn. En ziet de gedeputeerde vanuit dat oogpunt wel nu betere kansen, als wat destijds onder de TOM niet gerealiseerd kon worden?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De beëindiging van de TOM heeft geen consequenties meer in de risico's voor de kostenverhaal-berekening wat hier ligt. Dat leidt tot een hele technische uitleg, maar ik zie op dit moment niet een verandering als het gaat bij de originele berekening zoals die lag, als het gaat om de exploitatie opbrengst. Maar waar het hier om gaat, is sec het kostenverhaal. Wij zijn overigens als provincie slechts doorgeefluik van inkomens en uitgaves. En wij zullen echt heel scherp in de wind moeten varen om te zorgen dat dat ook in balans blijft. En dat doen we onder anderen met die herzieningen die we jaarlijks moeten doen. Waarvan gezegd dat dat per 1-1-2024 anders zal gebeuren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus voorzitter, de gedeputeerde ziet wel in voldoende mate de kosten verhaalbaar. Laat ik het zo zeggen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja.

De **voorzitter**: Dank u wel. U was aan het einde gekomen, volgens mij, van uw beantwoording. En daarmee zijn we ook aan het einde gekomen van de bespreking. Ik sluit daarmee de beraadslaging over dit voorstel en ga naar de bespreking van het beperkte besprekingsstuk Statenvoorstel 23/23 en dat gaat over het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. En de heer van Hattem had eigenlijk wel kunnen blijven staan, want hij heeft het woord.

23/23 Kadernota 2024 en Ontwerpbegroting 2024 van Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Bij de jaarstukken van de Gemeenschappelijke Regeling ontbreekt de controleverklaring en deze blijkt desgevraagd nog niet beschikbaar te zijn. Hiervan kunnen we als PS dus geen kennisnemen. Maar ook eventuele gevolgen voor de begroting zijn nog niet op zijn merites te beoordelen en te betrekken in een zienswijze. Deelt de gedeputeerde onze mening dat hierdoor dit stuk vandaag eigenlijk niet behandeld kan worden? En wanneer kunnen we die controleverklaring dan wel verwachten? En hoe kan PS dan eventueel nog in stelling komen? Dan voorzitter, op de site van de Hollandse Waterlinies staan leuke en interessante dingen, maar die komen vooral van externe organisaties, waar voortdurend naar verwezen wordt. De documentatie is vooral een verzameling oudere publicaties en dan is er nog het zogenaamde linieteam, dat echter vooral lijkt te zijn opgericht om elkaar in jargontaal ambtelijk bezig te houden. Ik citeer: "Het linieteam zorgt voor de strategische voorbereiding van de bestuurlijke overleggen en legt verbinding in de eigen provinciale organisatie. In het linieteam zit vanuit elke provincie een accounthouder, die zorgt voor afstemming en verbinding tussen het provinciale programma en beleid en de Siteholder." Het linieteam bestaat verder nog uit het hoofd Sitebureau en de secretaris van het

Sitebureau. Wat doe je dan eigenlijk effectief voor het behoud van erfgoed? Uitgaven gaan dan ook vooral naar bureaupersoneel, een programmamanager, secretaris en ondersteuning voor € 385.000,-. En communicatie huisstijl- en merkstrategie voor € 355.000,-, terwijl er slechts € 70.000,- naar bescherming gaat en er wordt ook nog € 10.000,- begroot voor Unesco zelf. Waarom geld afdragen aan deze VN globalistenclub in plaats van rechtstreeks erfgoeddoelen te beschermen? En voor de kartelcarrousel is het ook weer koren op de molen als opstapje voor bestuurlijke functies. Zo is de programmamanager wethouder geworden voor de PvdA in Eindhoven. Kortom, het is een overbodige bestuurslaag die vooral dient voor bestuurlijke bezigheidstherapie. De provincie draagt ieder jaar voor 10 procent bij aan de begroting, dus € 100.000,-. Maar dat komt wel uit de erfgoed begroting, waarop flink bezuinigd wordt. We dienen dan ook een amendement in, om in de zienswijze mee te nemen, dat het budget voor de gemeenschappelijke regeling voor het grootste deel besteed moet worden aan effectieve bescherming van het erfgoed van de Hollandse Waterlinies. Voorzitter, tot zover een eerste termijn.

De **voorzitter**: Dan geef ik het woord aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Het is in dit geval vervelend als de PVV voor mij is, want het verhaal komt wel een beetje overeen. Er wordt ons gevraagd als PS om een zienswijze in te dienen op een ontwerpbegroting, waarbij Gedeputeerde Staten hebben gezegd, we hebben geen zienswijzen. Maar wil je een zienswijze indienen op een ontwerpbegroting, dan is het wel handig als je weet of de jaarrekening goedgekeurd is. Ik praat niet over de Kadernota, maar praat je over een voorlopige jaarrekening die nog goedgekeurd moet worden. Ergens in het proces kan 50PLUS het niet volgen. Dus ik ben eigenlijk toch even benieuwd hoe het College daarnaar kijkt. Dan heb je natuurlijk ook nog, het wordt aangeboden als een pakket, een kadernota, een voorlopige jaarrekening, een ontwerpbegroting. Ik ben eigenlijk gewend dat je eerst een kaderbrief krijgt met kaders van die ontwerpbegroting en dan pas de ontwerpbegroting. Dus misschien is dit proces normaal, bestaat dat. Maar dan wil 50PLUS het ook zeker in de toekomst wel onder de aandacht brengen of we het wel goed doen. Waarbij toch deze vraag even aan de gedeputeerde. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. De ontwerpbegroting en de zienswijze van PS op de Kadernota 24 en Ontwerpbegroting van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. Een ontzettend mooie samenwerking, waarin we samen met de provincies Noord-Holland, Utrecht en Gelderland die hele Waterlinie, die dwars Nederland loopt, met elkaar proberen te beschermen, te versterken. En meneer van Hattem, en dat weet u ook, dat ook beter zichtbaar proberen te maken voor de Brabanders en voor bezoekers van buiten. En dat is waardevol vanuit Erfgoedperspectief, omdat natuurlijk belangrijk is intrinsiek om erfgoed te hebben, maar het is nog veel belangrijker en mooier om ook te zorgen dat de Brabanders dat weten. Dat ze daarvan kunnen genieten. Dat onze kinderen ook bekend worden met de mooie dingen die er in Brabant zijn en hoe het hier vroeger ging. En dat is dus ook een van de redenen waarom niet al het geld, zoals u dat graag wilt, wordt ingezet voor puur de bescherming van die erfgoedwaarde. Ja, dat doen we ook. Maar deze samenwerking heeft nog een belangrijke andere doelstelling, namelijk ook het zorgen dat het erfgoed bekend is en dat Brabanders ervan kunnen genieten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, nu houdt de gedeputeerde een beetje een promotieverhaal en dat is eigenlijk wat ook heel die gemeenschappelijk regeling doet, promotieverhalen houden en daar een ambtelijke organisatie voor optuigen. Terwijl we ook al een organisatie als Visit Brabant hebben, die dat prima kan doen. Dus, ik zie eigenlijk vooral doorverwezen worden naar externe organisaties, de organisatie van de forten zelf en dergelijke die daarmee bezig is, kan gedeputeerde nou eigenlijk aangeven wat die gemeenschappelijke regeling nou per saldo effectief zelf doet?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Jazeker, natuurlijk voorzitter. De gemeenschappelijke regeling zet zelf ook in op het promoten en het marketen van de Waterlinies. Het is zo, en dat weet u ook, dat dit een gemeenschappelijke regeling in ontwikkeling is, want we zijn vorig jaar pas gestart. Dus het betekent ook dat nog niet alles helemaal georganiseerd en op orde is. Daar zijn we nog stappen in aan het zetten. Maar blijft wel dat u eigenlijk zegt van, ik vind het eigenlijk niet zo zinvol dat er geld gaat naar marketing van onze Waterlinies. En uw Staten ook heeft ingestemd met de totstandkoming van het gemeenschappelijke orgaan en die samenwerking juist ook met die doelstelling. Dus ik denk dat er gewoon ook een beetje onenigheid zit tussen uw standpunt, en dat zal u ongetwijfeld toentertijd ook hebben ingenomen, en de doelstellingen waar uw Staten mee heeft ingestemd.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het punt is, als je zoiets in de marketing wil betrekken, dan heb je daar niet per se een aparte gemeenschappelijke regeling voor nodig met een hele overhead erbij. En dat vind ik het grootste bezwaar. Je kunt dit ook op een andere manier doen. Je hebt nu een website. Je hebt nu een aantal activiteiten die door externe partners worden georganiseerd, maar alles bij elkaar is het maar een heel dun laagje. En je zou zo'n marketingopdracht ook kunnen verlenen aan Visit Brabant om daar een website voor te maken en deze activiteiten te promoten. Dus ik heb nog steeds niet van de gedeputeerde gehoord, wat nou de toegevoegde waarde is van deze zelfstandige gemeenschappelijke regeling, dit bestuurlijke clubje. Wat het nou echt toevoegt voor onze Waterlinies, wat anders even goed door andere organisaties gedaan zou kunnen worden.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. U heeft gelijk. We zouden ervoor kunnen kiezen om die marketingcomponent onder te brengen bij Visit Brabant, dat kan. Alleen dan doen we het niet samen met de andere provincies. En dan wordt het niet integraal gedaan om te zorgen dat er overal hetzelfde beeldmerk staat. Dus die keuze, die fundamentele keuze die is gemaakt hebben bij de oprichting van het GO en daar heeft u ongetwijfeld ook gezegd, dat vertelde ik net al, dat het een slecht plan vond, maar het is wel de keuze die gemaakt is. En nog steeds is het zo dat die samenwerking wel erg krachtig is, om met elkaar die Waterlinies in het Nederlands, ook het Nederlands Toeristisch Recreatieve Landschap met elkaar stevig neer te zetten. Dus bij het College veel draagvlak daarvoor. Er is nog wel iets wat ik wil zeggen over wat u zegt over de bureaucratische organisatie. Ik snap wel wat u bedoelt. Ik snap ook dat u het zegt, maar ik vind dat u zich een tikje denigrerend uitlaat over de mensen die er werken en de functies die ze hebben. Dat vind ik eigenlijk niet zo passend, want er wordt gewoon door die organisatie keihard gewerkt om die club goed neer te zetten. Zoals u ziet, het zijn allemaal parttimefuncties. Het is natuurlijk niet zo dat het allemaal met gouden randen is en dat er enorm veel fulltimers daar alleen maar achterover hangen. Er wordt hard gewerkt door een beperkt aantal mensen. Dat wilde ik toch even aanstippen

De **voorzitter**: De heer van Hattem bij de afronding.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het punt is, ik heb ook een paar beloningen gezien die daar tegenover staan, dus het is ook niet dat ze het helemaal op vrijwillige basis en voor een appel en ei doen. Maar kijk ik wil niet denigrerend doen over wat ze doen, maar het feit dat het op deze manier gebeurt. Als je wil zeggen met een paar provincies samen, we gaan een gezamenlijk logo voeren, een gezamenlijk beeldmerk. Daar heb je geen aparte gemeenschappelijke regeling voor nodig. En dit land is al helemaal vergeven van de gemeenschappelijke regelingen. We hebben er geloof ik in totaal zestienhonderd. Dan zou ik zeggen, regel het efficiënter. Zorg ervoor dat je, als je dan afspraken maakt, sluit gewoon een overeenkomst met de provincies van, we gaan dit gewoon gezamenlijk doen. En doe het vanuit je eigen ambtelijke organisatie en vanuit Visit Brabant dan voor de uitvoering. Dan heb je heel deze club niet nodig, hoeven we niet een aparte staf neer te zetten voor een paar ton per jaar en kunnen we dat geld gewoon direct besteden waar het voor nodig is, voor het behoud van ons erfgoed.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Voorzitter, meneer van Hattem heeft volledig gelijk. Alleen die keuze is niet gemaakt. En ons College staat nog steeds volledig achter de keuzes die wel gemaakt zijn. Denk dat dat een mooie samenvatting van dit gesprek is.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Sorry, ik had nog een momentje toch? Want ik heb nog een amendement hier liggen, waar ik naar moet kijken en op in moet gaan. Daarbij is er ook een vraag gesteld en die vind ik terecht, over de accountantscontrole. Het is zo dat de provincie Utrecht als host optreedt voor het Gemeenschappelijk Orgaan. Dat wil zeggen dat hun organisatie dit orgaan ondersteunt. Wij hadden erop gehoopt en gerekend dat ook de accountant van de provincie Utrecht de controle van de GO op zich zou willen nemen. In accountsland, wie er ooit mee te maken heeft, is het momenteel een beetje een wildwest. Lastig om een accountant te vinden. Opdrachten kunnen ook zomaar teruggegeven worden. Dus dat is lastig. De account van de provincie Utrecht had er uiteindelijk geen interesse in. Dus we hebben in maart nog een nieuwe accountant aangesteld. En dat is de reden dat het verslag er nu nog niet is. Ik verwacht daar geen gekke dingen uit. Waarom ook niet? Omdat dit geen ingewikkelde gemeenschappelijke regeling is om het zo maar eens te zeggen. Je kunt het ook zien. Rocket Siant is het allemaal niet, ondanks alle moeilijk Engelstalige functies die in het overzicht staan, maar het is best overzichtelijk. We bestaan ook pas een jaar, dus heel veel gekkigheid zal er niet uitkomen. Desalniettemin, het zou voor u relevant kunnen zijn, die jaarrekeningcontrole door de accountant. De jaarrekening ligt er, de controle daarop nog niet. Die verwachten wij wel deze maand, wat zeg ik nu, in juni bedoel ik. Het is nog geen juni. Die verwachten we wel, ook voordat we het formeel het moeten aanbieden aan de minister. Wat ik met u kan afspreken is dat wij u de accountsverklaring gaan toesturen. Mocht het dan zo zijn dat u echt vindt dat er onrechtmatigheden of onregelmatigheden inzitten, waar u echt heel erg gelukkig van wordt, dan kunt u aan de bel trekken. We kunnen de termijn ook nemen die er is om de vastgestelde begroting naar het ministerie te sturen. Om dat te doen, dus dan is er in principe nog ruimte in het vervolgproces om aan de noodrem te trekken, mocht u dat willen. Maar zoals gezegd, ik verwacht daar eerlijk gezegd geen aanleiding toe.

De **voorzitter**: Wij willen graag nog even de appreciatie horen en dan geven daarna het woord aan de heer van Hattem.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Wat ik net eigenlijk zei, ging niet over het amendement. Maar dan ga ik nu even naar een ander thema, namelijk het amendement. Meneer van Hattem zegt eigenlijk dat hij geen machtiging en communicatie meer wil in de GO. Dat wijkt af van de doelstellingen van de GO. Dus appreciatie van het amendement is ontraden.

De **voorzitter**: En u bent al over uw tijd hij namelijk, vandaar ook mijn reactie. De heer van Hattem

Amendement A10-2023 PVV zet bescherming erfgoed centraal

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 26 mei 2023,

ter bespreking van Statenvoorstel 23/23 kadernota en ontwerpbegroting Hollandse Waterlinies

Besluiten in ontwerpbesluit 23/23 B

- "Provinciale Staten van Noord-Brabant besluiten geen zienswijzen in te dienen op de ontwerpbegroting 2024 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies."
te wijzigen in

- "Provinciale Staten van Noord-Brabant besluiten de volgende zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2024 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies:
de begroting van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is teveel gericht op

marketing en communicatie, met de daarbij voorziene personeelskosten, in plaats van op de effectieve bescherming van erfgoed. Het grootste deel van het budget zou juist voor deze bescherming van het erfgoed ingezet moeten worden."

PVV

Alexander van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Het amendement zegt eigenlijk dat het grootste deel van de begroting naar het beschermen van erfgoed zou moeten gaan, in plaats van naar marketing, communicatie en overhead. Dus dat is een net iets andere uitleg als dat de gedeputeerde eraan geeft. Maar het punt wat ik net eigenlijk wilde maken, was over de accountscontrole. Dank aan de gedeputeerde dat hij bereid is om het alsnog toe te sturen. Maar ik zou dan inderdaad wel even een soort van procesvoorstel willen doen, om even te wachten met de definitieve zienswijze in te dienen. We hebben vorig jaar ook pas op 15 juli dit stuk behandeld, dus er is op zich tijd voor. En dan even te wachten tot dit erbij ligt, zodat we als PS eventueel nog dit bij kunnen stellen. In ieder geval daar nog een voorbehoud voor te maken. Niet dan nadat wij het stuk hebben ontvangen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat kan ik toezeggen. De uiterste deadline volgens de WGR is 15 juli, om die begroting naar het ministerie te sturen, dus wij kunnen inderdaad die domein tot 15 juli nemen om dat te doen. Dus dan heeft u ook de gelegenheid om nog, op het moment dat er gekke dingen blijken uit die accountantscontrole, daar op te acteren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voor de toezegging.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dan zijn wij aan het einde gekomen van deze bespreking en sluit ik de beraadslaging over dit voorstel. We zijn zover dat we kunnen gaan stemmen over de twee besprekingsstukken. Daar hebben we vijf minuten schorsing voor nodig, dus ik schors de vergadering bij deze.

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren. Wilt u plaatsnemen? Dat geldt ook voor Statenlid Van Gruijthuijsen.

Dat wil ik toch een keer zeggen. De heer Philippart. De fractie van Volt.

Dames en heren, we gaan verder. Ik heropen de vergadering. Dames en heren van harte welkom, op de publieke tribune heb ik het dan over. Het is al zo dat wij de beraadslagingen hebben afgerond. In de regel gaat dat niet zo vlot als vandaag, maar er stond ook niet heel erg veel op de agenda. Dus u gaat nu getuige zijn van stemmingen over de onderwerpen die zojuist besproken zijn. Als ik dan ga naar die stemmingen, heb ik zojuist al uitgelegd waar u eventjes op moet letten. De kracht zit in de herhaling, dus ik ga het nog een keer zeggen. Drie knoppen, u weet het, voor tegen, onthouden. Onthouden, alleen in artikel 28 van de Provinciewet. Ik heb niet begrepen dat dat vandaag aan de orde is. U kunt uw stem nog wijzigen, zolang de stemming nog niet is gesloten. Nogmaals, niet op dat microfoonknopje drukken, want dan raakt alles in de war. Na alle stemmingen, want zoveel zijn het er niet, geef ik u de gelegenheid een stemverklaring af te leggen. U doet dat in principe namens uw fractie, tenzij u anders aangeeft. En omdat ik zo meteen in totaliteit ruimte geef, althans na de stemmingen voor een stemverklaring, geeft u ook eventjes aan over welk onderwerp het gaat. Dat gezegd hebbende ga ik naar die stemmingen toe.

13/23 het exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant 2e herziening

De **voorzitter**: We gaan als eerste stemmen over Statenvoorstel 13/23 het exploitatieplan Agro & Food Cluster West-Brabant 2e herziening. De stemming is geopend.

Ik zie dat iedereen heeft gestemd, de stemming is gesloten. 46 voor, tegen 7 en daarmee verworpen. Sorry, aangenomen. Aangenomen voor 46, tegen 7 aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Van den Broek Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Dirken, Vvan Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Gruijthuijsen, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van der Horst, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Oudenhoven, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Ronnes, Rutjens, Schellekens, Schipper, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Hamerslag, Van Hattem, Vvan der Kammen, Langman, Minkels, Putman.

23/23 Kadernota 2024 en Ontwerpbegroting 2024 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

De **voorzitter:** We gaan naar Statenvoorstel 23/23 Kadernota 2024 en Ontwerpbegroting 2024 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

We gaan eerst stemmen over het amendement wat is ingediend door de PVV. Dat is amendement A10 2023. Als u voor het amendement bent, stemt u voor en anders vanzelfsprekend tegen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 46. Ik zal nu wel een goede conclusie trekken. Hij is verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Vvan der Kammen, Langman, Minkels. Nuijten, Rutjens.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Van den Broek Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Dirken, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Gruijthuijsen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, van der Horst, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Oudenhoven, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Ronnes, Schellekens, Schipper, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter:** Dan gaan we naar Ontwerpbesluit Statenvoorstel 13/13 de Kadernota en de Ontwerpbegroting van Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

Ik kijk even tot dat verdwijnt de vorige stemming. De stemming is geopend.

De stemming is gesloten. Voor 48 tegen 5 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Dirken, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Gruijthuijsen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van der Horst, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Oudenhoven, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Ronnes, Rutjens, Schellekens, Schipper, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels.

28/23 Benoemen Voorzitters Themabijeenkomsten en Rondvraagmoment

30/23 Benoemen leden en plaatsvervangende leden Commissie Sturen en Verantwoorden

25/23 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 26 mei 2023

De **voorzitter**: Dan is er nog een drietal onderwerpen waarbij het voorstel is, dat bij acclamatie te doen. Dat is ontwerpbesluit Statenvoorstel 28/23 Benoemen Voorzitters Themabijeenkomsten en Rondvraagmoment, Ontwerpbesluit Statenvoorstel 30/23 Benoemen leden en plaatsvervangende leden Commissie Sturen en Verantwoorden en Ontwerpbesluit Statenvoorstel 25/23 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 26 mei 2023.

Ik neem aan dat u akkoord kunt gaan dat dit bij acclamatie gebeurt. Dan is dat bij deze vastgesteld. Zijn er nog mensen, partijen, die behoefte hebben aan een stemverklaring bij een van de onderwerpen waar we zojuist over hebben gestemd? Ik kijk rond. Dat is niet het geval. Dan komen we daarmee aan het einde van deze vergadering.

Ik wil graag eenieder danken voor zijn of haar inbreng. De eerstvolgende vergadering is op 16 juni. Laat vooral u, sprekers, een stempasje liggen op de tafel voor u.

Dan eindigen we bij deze de vergadering.

En een aantal mensen is uitgenodigd om aansluitend bij de steminstructie aanwezig te zijn. Dat is met het oog op volgende week. En de mensen die het betreft die weten dat.

Geniet van het mooie weer tijdens het pinksterweekend zou ik zeggen.

Tot de volgende keer.

Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 11.15 uur.